

Evropski predpisi v zvezi z uporabo osebne varovalne opreme za reševanje iz globin in iz višin

1. Zahteve za osebno varovalno opremo za varovanje pri delu na višini

Evropska direktiva št. 89/686/EGS (21. december 1989) v zvezi z usklajevanjem zakonov držav članic EU glede osebne varovalne opreme ureja področje osebne varovalne opreme kot zaščite pred eno ali več nevarnostmi, s katerimi se srečujemo pri delu.

Veljavnost direktive: od 01.07.1992.

Osebno varovalno opremo delimo v tri kategorije glede na stopnjo zaščite:

Kategorija I (enostavna zaščita):

Oprema, ki spada v 1. kategorijo, je tista oprema, s katero si uporabniki zagotovijo varno delo ob minimalnem tveganju. Oprema je prepoznavna in enostavna za uporabo. Oprema vključuje zaščitna sredstva, ki ščitijo uporabnika pred mehanskimi poškodbami, vplivi blagih kemičnih sredstev, sončnim sevanjem in podobno. Tovrstna oprema se lahko prodaja v prosti prodaji brez certifikata CE.

Kategorija II (običajna zaščitna oprema):

Sem spada oprema, ki zaradi posebnosti ne spada v skupino 1, obenem pa ne zadošča zahtevam 3. kategorije. Namenjena je zaščiti pred nevarnostmi pri delu oz. varnemu delu. Med opremo prištevamo zaščitno obutev, zaščito pred hrupom, zaščitne čelade in podobno. Certifikat oz. priporočilo CE je obvezno, proizvajalec zaščitne opreme ga pridobi s testiranjem svoje opreme pri pooblaščenih inšpekcijskih službah oz. testnih organizacijah.

Kategorija III (kompleksna varovalna oprema):

V 3. skupino zaščitne opreme spada zaščitna oprema, ki varuje uporabnika opreme pred hudimi poškodbami (smrtno nevarnimi) ali neozdravljivimi vplivi službe. Prav tako je zaščitna oprema 3. kategorije namenjena zaščiti pred vplivi delovnega okolja z zakasnelimi učinki oz. prepoznavnostjo. Sem spada oprema, namenjena zaščiti pred padci z višine, oprema za zaščito dihal ... Za vsako zaščitno opremo, ki spada v 3. kategorijo, obstajajo predpisani testi in normativi. Proizvajalec lahko izbira med EU sistemom kontrole končnega proizvoda (poglavje 11A) in EC nadzorom proizvodnje (poglavje 11B).

Varovanje pri delu na višini in v globini spada v 3. kategorijo, prav tako vsa oprema, ki je namenjena reševanju iz višin in iz globin.

Vsa oprema na tržišču EU, namenjena reševanju iz globin in iz višin, mora izpolnjevati EU normative, testiranja opreme pa mora opraviti neodvisna in pooblaščen inšpekcijska (testna) organizacija. Izjema so proizvodi, katerih proizvajalci zagotavljajo boljše tehnične lastnosti, kot jih zahteva EU normativ.

Proizvajalec opreme zagotavlja, da so vsi proizvodi ekvivalentni testnim proizvodom ter da ustrezajo sistemu kontrole končnega proizvoda (11B in 11A) pooblaščen organizacije.

Vsak del opreme je označen s štirimestno številko pooblaščenega kontrolnega organizacije, številka je vključena v končno kontrolo izdelka.

Proizvajalec opreme mora vsakemu kosu zaščitne opreme priložiti navodili za varno in pravilno uporabo v jeziku države, kjer se proizvod prodaja. Navodila morajo vsebovati lahko razumljivo razlago pravilne uporabe, skladiščenja, čiščenja, vzdrževanja, testiranja, področje uporabe in zahteve uporabe opreme za zaščito pred padcem z višin.

Minimalne zahteve identifikacije zaščitne opreme kot zaščite pred padcem z višin morajo vsebovati:

- 4-številčno oznako testne organizacije,
- leto proizvodnje,
- ime in logo proizvajalca,
- standard, po katerem je bila oprema testirana,
- serijsko številko,
- oznako normativa EU,
- opozorilo za delo v skladu z navodili proizvajalca.

Najpomembnejši standardi EU za osebno varovalno opremo za varovanje pri delu na višini ali v globini so:

EN 341: Oprema za spuščanje po vrvi

EN 353 1. del: Drseče naprave za zaustavljanje na togem vodilu

EN 353 2. del: Drseče naprave za zaustavljanje na gibljivem vodilu

EN 354: Vrvi z zaključno zanko

EN 355: Blažilniki padca

EN 358: Pasovi za namestitev pri delu, pozicijski trakovi in zanke

EN 360: Samonavijalna zaustavitvena naprava

EN 361: Varovalni pas

EN 362: Spojni elementi

EN 363: Lovilni sistemi

EN 364: Preskusne metode

EN 365: Splošne zahteve za navodila za uporabo in označevanje

EN 795: Sidrišča

EN 1496: Reševanje z dviganjem, oprema za dviganje in spuščanje

EN 1497: Reševalni pasovi

EN 1498: Reševalne zanke

V skladu z direktivo Evropske komisije se lahko pripomočki, namenjeni preprečevanju padcev z višine, uporabljajo samo takrat, ko so reševalci opremljeni z enodelnimi reševalnimi pasovi ali ekvivalentno kombinacijo plezalnega sedeža in prsnega dela.

1. Evropski predpisi in zahteve za uporabo osebne varovalne opreme, namenjene varovanju pred padcem iz višine

V skladu s 137. členom (bivšim 118a) pogodbe Evropske skupnosti v zvezi z zagotovitvijo minimalnih zahtev za izboljšanje delovnih pogojev in dvigom kvalitete

varstva in zaščite pri delu. Direktiva 98/391/EGS temelji na teh načelih. Določila v pogodbi zavezujejo delodajalca k aktivnostim v zvezi s promocijo varnega in zdravega dela in delovnega okolja. Ena od glavnih skrbi delodajalcev mora biti zagotovitev kolektivne varnostni pri delu pred uporabo osebnih zaščitnih sredstev. Uporabo osebne varovalne opreme na delovnem mestu ureja direktiva 89/656/EGS. Omenjena direktiva je nasprotna direktivi 89/686/EGS, ki ureja obveznosti delodajalcev.

Glede na določila direktive 89/656/EGS mora delodajalec zagotoviti osebno varovalno opremo zaposlenim brez zahteve po plačilu:

- v skladu z direktivo 89/656/ EGS,
- ko oprema zagotavlja varno delo in je primerna delovnemu okolju in razmeram.

Dolžnosti delodajalca v soglasju z zaposlenimi:

- izbrati primerno varovalno opremo,
- naučiti zaposlene pravilno uporabljati osebna zaščitna sredstva,
- zagotoviti periodično obnavljanje usposabljanj uporabe varovalne opreme in sredstev,
- najmanj enkrat letno pregledati osebna varovalna sredstva s pomočjo neodvisnih inštitucij ali odgovornih oseb;

Področje varstva pri delu zaradi kompleksnosti in velikosti zajema velik spekter potrebnih znanj. Zaposleni lahko v okviru svojih kolektivov določijo oz. izberejo osebo, pooblaščenca za zagotavljanje varnega dela in varnega delovnega okolja. Ta oseba, pooblaščenec za varstvo pri delu, mora imeti vsa potrebna znanja in poznavanje uporabe zaščitne opreme, njenega testiranja, obdobja testiranja itd. Pooblaščenec za varnost in zdravje pri delu mora biti tudi sposoben svoja teoretična znanja prenesti v prakso.

Člani reševalnih enot za reševanje iz globin in z višin morajo imeti osnovna znanja s področja varstva pri delu.

Posebna pozornost mora biti usmerjena v kvaliteto podajanja informacij proizvajalca posamezne zaščitne opreme uporabnikom. V navodilih so podatki o mejnih področjih uporabe, testiranjih in obdobjih pregledih, roku trajanja uporabe ...

Pomembno je, da lahko strokovno usposobljen uporabnik iz k izdelkom priloženih navodil pridobi informacijo o pravilnem in časovno usklajenem pregledu opreme. Delodajalec oz. strokovno usposobljen uporabnik lahko glede na izvedeno oceno tveganja odstopa od navodil proizvajalca, vendar le, če ta odstopanja pomenijo višje varnostne normative.

Dokumentacija vsakega posameznega proizvajalca vsebuje tudi informacije o označevanju uspešno izvedenega rednega pregleda. Poleg označevanja izdelka mora biti pregled zabeležen v dnevniku pregledov, ki je priložen izdelku. Ta dnevnik pregledov, ki je lahko v obliki knjige, preglednega kartona ali v elektronski obliki glede na papirno različico, ki jo priskrbi proizvajalec, vsebuje podatke o opisu in normativne osnove osebne varovalne opreme, ime proizvajalca, datum nakupa, datum prve uporabe, serijsko številko, združljivost te osebne varovalne opreme z drugo osebno varovalno opremo, prostor za opombe (npr. za redne preglede). Ker bi osebna varovalna oprema morala biti posebej določena za posameznega uporabnika, se zabeleži tudi uporabnikovo ime. Delodajalec mora biti organiziran tako, da lahko

prepozna in pregleda osebno varovalno opremo, ki je bila dodeljena posameznim uporabnikom, in jo, če je potrebno, na primeren način odstrani iz nadaljnje uporabe.

Ne glede na te obveznosti delodajalcev in njihovega usposobljenega osebja je vsak uporabnik zavezan, da pred vsako uporabo preveri svojo osebno varovalno opremo. Če se zaradi tega pregleda izkaže, da obstajajo dvomi o naravi in brezhibnosti osebne varovalne opreme, se te opreme ne sme uporabiti. Nadalje jo mora uporabnik trajno odstraniti iz nadaljnje rabe in jo predati delodajalcu ali proizvajalcu zaradi nadaljnjih preiskav in morebitnih popravil.

2. Popravila lahko opravi samo proizvajalec poškodovane opreme

3. Splošna navodila o uporabi osebne varovalne opreme za varovanje pred padci z višine in organiziranje rednih pregledov, vendar je potrebno na prvo mesto postaviti informacije proizvajalca. Če proizvajalec ne ponudi teh informacij, mu je potrebno poslati pisno zahtevo, naj jih priskrbi!

Tekstilni deli osebne varovalne opreme za varovanje pred padci z višine morajo biti brez izjeme zaščiteni pred agresivnimi materiali, kot so kisline, lugji in topila. Osebna varovalna oprema ne sme biti nikoli brez potrebe izpostavljena UV žarčenju. Še posebej je potrebno upoštevati dovoljen temperaturni razpon (min. ....°C do max. ....°C) v primeru gašenja požarov. V skladu z informacijami proizvajalca v navodilih za uporabo je potrebno z opreme odstraniti zemljo in umazanijo.

Na kovinskih delih opreme ne sme biti znakov rjavenja, deformacij, vdrtin, poškodb zaradi visokih temperatur. Vsaka posebna, "neobičajna" uporaba posameznega kosa opreme zahteva poseben test oz. pregled opreme s strani pooblaščen strokovne osebe. Pregled je potrebno opraviti, tudi če terminski planirani pregled še ni na vrsti. Označevanje tekstilnih delov osebne varovalne opreme z barvnimi markerji ni dovoljeno brez dovoljenja proizvajalca.

Področje uporabe osebne varovalne opreme mora biti predstavljeno v rednih intervalih in ob spremembi pogojev uporabe. Osebna varovalna oprema, namenjena zaščiti pred padcem, je namenjena uporabi:

- na horizontalnih površinah (ravne strehe),
- na diagonalah in/ali na površinah, kjer obstaja nevarnost padca čez rob.

Oprema mora biti preizkušena s posebnimi dodatnimi testi. Vsaka uporaba opreme mora biti opisana v proizvajalčevih navodilih kot pravilna in namenska uporaba opreme.

Vsa oprema, ki se uporablja za izdelavo sidrišč, mora imeti v primeru uporabe za delo "čez rob" v navodilih tovrsten način uporabe opisan kot pravilen način uporabe.

Sidrišča, ki zaradi svojih namestitvenih zmožnosti nosijo enosmerno breme v različnih položajih (ne le nad uporabnikom), morajo za tako uporabo ustrezati posebnim zahtevam. Takšna uporaba mora biti v proizvajalčevih navodilih za uporabo omenjena izrecno kot »ustrezna in za to namenjena raba«.